Datum
15 juni 2023

Zaaknummer
2021-004608

Onderwerp
Openbaar Vervoer

Inlichtingen bij
Carl Bieker

post@gelderland.nl

Gemeenten in Gelderland
T.a.v. het college van B&W

Geacht college,

Afgelopen maanden zijn er in de media berichten geweest over de kostenstijging in het openbaar vervoer. Deze hebben soms geleid tot vragen in uw Raad. In deze brief geven we u een samenvatting van de redenen van de tekorten en de stand van zaken van de financiering van het Gelderse openbaar vervoer.

Structurele tekorten
Uit onze meerjarenprognoses blijkt dat het tekort op de exploitatie van de OV-concessies groot is en de komende jaren verder oploopt. Dit ondanks het door Provinciale Staten structureel toegekende extra budget van €12,5 miljoen (per 2027). En het door provinciale Staten toegekende incidenteel geld voor de noodconcessies Veluwe-Zuid en Arnhem-Nijmegen als gevolg van Covid-19.

Reden voor deze tekorten
De OV-exploitatiekosten kennen een hoge indexering die drie maal per jaar plaatsvindt, via de Landelijke Bijdrage Index (LBI). De kosten stijgen harder dan het beschikbare OV-budget dat wordt gevoed vanuit het provinciefonds (middelen die provincies ontvangen vanuit het Rijk), dat een lagere indexering kent: de consumentenprijsindex (CPI) die eenmaal per jaar plaatsvindt. Kortom, het benodigde en beschikbare budget voor de OV-exploitatie in Gelderland loopt steeds verder uit de pas in de komende jaren. Dit wordt verergerd door de gestegen brandstofkosten en personeelskosten. Dit probleem doet zich in geheel Nederland voor, maar in Gelderland is het probleem meer zichtbaar, omdat we in een overgangsfase zitten naar nieuwe OV-concessies (vanaf eind 2025/medio 2026). We kennen enkele kostbare overbruggings (nood)concessies totdat deze nieuwe meerjarige concessies aanvangen. Naast deze oorzaken zijn de nog achterblijvende reizigersaantallen en -inkomsten oorzaak van het probleem.

Afschaling vervoersaanbod?
Als er geen sluitende begroting mogelijk is (door bijvoorbeeld aanvullende financiering vanuit Provinciale Staten ofwel het Rijk) zullen vervoerders hun vervoerplannen voor 2024 in overeenstemming moeten brengen met het beschikbare budget voor de exploitatie van het openbaar vervoer in Gelderland. Dit leidt tot een verdere afschaling (min 10%) van buslijnen, zowel in de steden als in het landelijk gebied. Afschaling grijpt in op de bereikbaarheid van Gelderse reizigers: studenten, scholieren, forensen en recreanten. Ingrijpen in de dienstregeling van 2023 is nog maar beperkt mogelijk; een exploitatietekort over dit jaar is daarmee een realistische verwachting. Een eventuele afschaling van het openbaar vervoer wordt gelijkelijk verdeeld over alle gebieden in Gelderland.

Motie Provinciale Staten
Op 17 mei 2023 hebben Provinciale Staten tijdens haar vergadering, waarin ook over het openbaar vervoer is gesproken, een motie ingediend die unaniem is aangenomen. Met de motie wordt aangegeven om de tekorten voor 2023 en 2024 door de provincie Gelderland te laten opvangen. Het gaat om een bedrag van rond de EUR 13-14 mio per jaar.
We zijn op dit moment bezig de vereiste middelen in beeld te brengen en onze Staten een voorstel te doen voor de dekking van dit tekort. Op 5 juli Staten besluiten Provinciale Staten (in het kader van de Perspectiefnota) of deze middelen inderdaad beschikbaar gaan worden gesteld.

Inzet provincie Gelderland naar het Rijk
Inzet van Gedeputeerde Staten is het daarnaast verder intensiveren van de lobby die een jaar geleden richting het Rijk is ingezet, om extra geld voor het openbaar vervoer in Nederland beschikbaar te stellen. Op 8 juni jl. zijn wij, daarbij ondersteund door bestuurlijke vertegenwoordigers van gemeenten en regio's in Gelderland, naar Den Haag gegaan. De steun vanuit gemeenten en regio's wordt gewaardeerd. We hebben aan de leden van de Tweede Kamer nogmaals het belang van een sterk openbaar vervoer (voor een duurzame mobiliteit en ook voor de toekomstige woningbouwopgaven) benadrukt. Deze lobby kent een brede steun van Provinciale Staten en zullen we naar het Rijk continueren.

Wordt het openbaar vervoer duurder?
We willen de kostenstijging van het openbaar vervoer niet afwentelen op de reiziger. We volgen de landelijke afspraken over de tariefsontwikkeling. Dat betekent dat de kosten – ook voor de reiziger – op basis van landelijke afspraken zullen stijgen.

Vervolg
In afwachting van besluitvorming door Provinciale Staten op 5 juli hebben wij de regionale OV-bedrijven gevraagd om na te denken over afschalingsmogelijkheden in hun vervoerplannen voor 2024.

Indien de Staten akkoord gaan met de voorgestelde dekking is er geen sprake van afschaling van het openbaar vervoer in het lopende jaar 2023 en 2024. Voor 2025 en verder zal opnieuw naar de situatie moeten worden gekeken. We betrekken daarbij ook de resultaten van komende aanbestedingen.
In het najaar stellen Gedeputeerde Staten de vervoerplannen voor 2024 vast, gehoord het ROCOV (het in de Wet Personenvervoer vastgelegde adviesorgaan, bestaande uit reizigersorganisaties). We betrekken en informeren uiteraard ook de gemeenten en regio's bij de totstandkoming van deze vervoerplannen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Arnoud Crommelin
Teammanager Mobiliteit